

पाठ्यक्रम

(प्रतिलिपि)

२०३७

नेपाल भाषा

स्नातकोत्तर तह

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी र सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थान

‘एम. ए. नेपाल भाषा’ या पाठ्यक्रम

डिग्री तगिनय् नेपाल भाषा साहित्यया स्तरगत उद्देश्य :-

प्रस्तुत पाठ्यक्रमं नेपाल भाषा साहित्य विषय कयाः ब्वनीपि डिग्री तहया छात्रछात्रापिके क्वय् च्वयाकथंया योग्यता व सीप विकासया तातुनी :-

- १) भाषा वैज्ञानिक पहलं नेपाल भाषाया अध्ययन अनुसन्धान थाये फयेकेत सामान्य भाषा विज्ञानसम्बन्धी ज्ञान दयेकेगु ।
- २) समीक्षात्मक गुणया वृद्धि यायेत, पूर्विय व पाश्चात्य समालोचना-सम्बन्धी ज्ञान दयेकाः वया नेपाल भाषा साहित्य खयलय् छ्यले फयेकेगु ।
- ३) नेपालभाषा साहित्य इतिहासया गहन अध्ययन याकेगु ।
- ४) उच्च शिक्षाय् नेपाल भाषा साहित्य स्यने फयेकेगु ।
- ५) अनुसन्धानात्मक प्रवृत्तिया विकासया निरति अनुसन्धान प्रविधि स्यनाः अनुसन्धान प्रवन्ध च्वकेगु, वा नेपाल भाषा साहित्यया गुगुं छगु पक्षयात कयाः अनुसन्धानात्मक विशेष अध्ययन याकेगु । इ. ।

गुगु दँय् गुगुगुगु पत्र स्यनेगु धयागु खँय्:

दँ	पत्र	पाठ्यांश शीर्षक	पूर्णाङ्क
नहापांगु	नहापागु	सामान्य भाषा विज्ञान	१००
	निगुगु	समालोचना शास्त्र	, ,
	स्वंगुगु	पद्य साहित्य	, ,
	प्यंगुगु	गद्य साहित्य	, ,
निगुगु	न्यागुगु	नेपाल भाषा अध्ययन	, ,
	खुगुगु	नाटक व अनुसन्धान विधि	, ,
	न्हय्गुगु	साहित्यया इतिहास	, ,
	च्यागुगु	अनुसन्धान विधि वा विशेष अध्ययन	, ,

विशेष अध्ययन :-

- क) नेवाः लोक साहित्य
- ख) नेपाल भाषाया नाटक साहित्य
- ग) नेपाल भाषाया गद्य कथानकात्मक (बाखं-उपन्यास) साहित्य
- घ) सिद्धिदास अमात्य
- ङ) चित्तधर 'हृदय'
- च) मल्ल कालया नेपाल भाषा साहित्य
- छ) नेपाल भाषाया पुनर्जागरण कालया साहित्य

ह्लापांगु पत्र

सामान्य भाषा विज्ञान

व्वने ज्वलं -

पूल्याः १००

१. भाषा विज्ञान- (क) भाषाया विशेषता (ख) भाषा व भाषा विज्ञानया उपयोगिता (ग) भाषा विज्ञानया क्षेत्र (घ) भाषा विज्ञानया चीहाकलं इतिहास ।
२. ध्वनि विज्ञान व ध्वनिग्राम (वर्ण) विज्ञान - (क) ध्वनि विज्ञानया प्रकार (ख) ध्वनि अवयव (ग) ध्वनि व्वथला (मा आखः व वा आखःया नं व्वथला) (घ) ध्वनिगुण (मात्रा, वला-घात, सुराघात, सुर-लहर, संहिता) (ङ) ध्वनि परिवर्तनया प्रक्रिया (ऐतिहासिक ध्वनि विज्ञान) (च) वर्ण (ध्वनिग्राम) या परिभाषा (छ) ध्वनिग्रामीय व ध्वन्यात्मक लेखनय् भेद (ज) वर्ण सिद्धान्त (झ) वर्ण विशेषणया आधारभूत खँ (ञ) खण्डीय वर्ण (स्वर, व्यञ्जन) (ट) खण्डेतर वर्ण (ठ) अक्षर (ड) अन्तर्राष्ट्रिय ध्वन्यात्मक लिपि ।

३. रूप विज्ञान व वाक्य विज्ञान-(क) रूपया परिभाषा, (ख) थी थी रूप प्रत्यय (नाम, क्रिया, वचन, कारक आदि) (ग) रूपायन व व्युत्पादन भेद (घ) वाक्यात्मक प्रणाली (प्रोशेस) (ङ) वाक्यया प्रकार (च) वाक्य-गठन (छ) रूपान्तरण (ज) वाक्यांश (झ) पद-क्रम (ञ) अन्विति (कन्कर्ड) (ट) शासन (गवर्मेन्ट) (ठ) कथन (डिस्कॉर्स) ।
४. अर्थ विज्ञान-(क) शब्द व अर्थया सम्बन्ध (ख) अर्थ परिवर्तनया दिशा (अर्थ विस्तार, अर्थ संकोच, अर्थदिश, अर्थपिकर्ष, अर्थोत्कर्ष) (ग) अर्थ-परिवर्तनया कारण (घ) अर्थ-परिवर्तनया बौद्धिक नियम (ङ) कोश विज्ञान व व्युत्पत्ति विज्ञान (च) खँत्वाः व छुनाखँ ।
५. ऐतिहासिक भाषा विज्ञान-(क) भाषाकाल क्रम विज्ञान (ख) तुलनात्मक भाषा विज्ञान, (ग) संसारया भाय् खलः, सिद्धान्त व वर्गीकरण (घ) लेखन प्रणाली ।
६. समाज भाषा विज्ञान-(क) भाषा व समाज (ख) भाषा व जाति (ग) भाषा व भूगोल (घ) भाषाभाषी तथा बहु भाषाभाषी ।

ग्वाहाःलि ज्वलं-

मैद्धान्तिक सन्दर्भ-

१. पन्त, रामराज - नेपाली भाषा विज्ञान । काठमाडौं, नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि. सं. २०३६ ।
२. पोखरेल, बालकृष्ण र वल्लभमणि दाहाल-ध्वनि प्रक्रिया र केही ध्वनि सिद्धान्त । बिराटनगर : पुस्तक संसार, वि. सं. २०२७ ।
३. बन्धु, चूडामणि-भाषा विज्ञान । काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, वि. सं. २०३० ।

४. तिवारी, भोलानाथ-भाषा विज्ञान (इलाहाबाद : किताब महल, ई १९७३.)
५. सक्सेना, बाबुराम-सामान्य भाषा विज्ञान । प्रयाग : हिन्दी साहित्य सम्मेलन, ई. सं. १९६५ ।
६. भारद्वाज, बालकृष्ण-भाषा विज्ञान । दिल्ली । पाण्डुलिपि प्रकाशन, ई. १९७६ ।
७. तिवारी, उदयनारायण-भाषा शास्त्र की रूपरेखा । इलाहाबाद : भारती भण्डार, वि. सं. २०२० ।
८. Palmor, Frank : Grammar. Penguin Books, 1972.
९. Crystal, David : Linguistics. Penguin Books, 1973.
१०. Lehman, Winfred P. - Historical Linguistics : An Introduction. New Delhi : Oxford and IBH Publishing Co. 1963.
११. Gleason, Jr. H. A. - An Introduction to Descriptive Linguistics. New Delhi : Oxford and IBH Publications Co., 1974 (Rev. ed.)
१२. Trudgue Peter- Sociolinguistics : An Introduction. Penguin Books, 1974.

नेपाल भाषाया सन्दर्भ -

१. शर्मा, शिरीशनाथ - "नेपाः भाय्या मू - आखः" नेपाल भाषा पत्रिका, २ : ४४ (१०७२ कछला ध्वः १२) पौ ३-४ ।
२. तमोट, काशीनाथ-"नेपाल भाषाया ध्वनि-परिवर्तनया छुं पहः" ललित ११:६ (२०३५) पृ ८६-९४ ।

३. तमोट, काशीनाथ – नेपाल भाषा खँग्वः घुकुती ग्वः आखःया न्ह्यथना । नेपाल भाषा शब्दकोश समितिया मुज्याय् ने. सं. ११०० चौला ड्वः १२ स न्ह्यथंगु ज्यापी ।
४. प्रधान, अयोध्याप्रसाद – “नेवाः भाय् भाषा विज्ञान दिग्दर्शन” नेपाल भाषा पत्रिका (तपंची), ने. सं. १०६१ पी १२-२८ ।
५. माली, इन्द्र-कीगु भाय् : कीगु खँग्वः । पोखरा : मां भाय्या मूलुखा, ने. सं. १०६८ ।
६. दोलखा भाषिका व छुं । येः चीभाः प्रकाशन, ने. सं. १०६६ ।
७. शर्मा, रमापतिराज – नेपाल भाषाया बं नेपाल भाषाया तं । येः च्वसापासा, ने. सं. १०६६ ।
८. श्रेष्ठ, स्वयंभूलाल – किजि । ये च्वसापासा, ने. सं. १०८८ ।
९. बज्राचार्य, गौतमबज्र – “नेवारी भाषाको तामाङ्ग तथा लिम्बू भाषासंग सादृश्य”, पूर्णिमा, (१:२ बि. सं. २०२१ श्रावण) पृ० ४३-४६ ।
10. Hale, Margrit and Austin Hale – “Newari Phonemic Summary Tibeto-Burma Phonemic Summary, Kathmandu: SIL T. U., Vol V Oct. 1969. p. p. 47 (Cyclo.)
11. Hale, Austin (ed) : Clause, Sentence and Discourse Patterns in selected languages of Nepal. (Pt. IV, world lists) Norman: SIL, University of Oklohama 1973.
12. Shafer, Robert – “Classification of some languages of the Himalayas” The Journal of the Bihar Research Society. 36: 3-4 (1950-Sep.-Dec.) pp. 192-214.

13. - "Newari and Sino-Tibetan".
Studian Linguistica. VI. 1952, pp. 92-109.
14. Glover, W. W.- "Cognate counts via the Swadesh list in some Tibeto-Burman Languages of Nepal", F.K. Lehman (ed), Occasional papers of the Wolfendon Society on Tibeto-Burman Linguistic (OIWS) Vol. III, Pt. II. Urbana University of Linguistics, 1970 pp. 23-26.
15. Hale, Austin- "Newari Segmental synopsis", OPWS, Vol III, Pt. I, pp. 300-397.
16. Modi, Bharati V.- "The Phonemes of Newari", Journal of the Maharaja Sayajirao University of Baroda, 16: 1 (1967) pp. 103-134.
15. Hale, Austin and I. Sresthacharya- Toward a revision of Hale's Roman Newari Orthography, Kathmandu : SIL, pp. 8.

अंक विभाजन

निबन्धात्मक ग्रन्थसः (प्यंगू न्यनाः निगू याकेगु)	२ × २० = ४०
संक्षिप्त ग्रन्थसः (रिगू न्यनाः खुगू याकेगु)	६ × १० = ६०
	<hr/> १००

निगूगु पत्र

(क) पूर्वीय समालोचना	पूल्याः ४०
(ख) पाश्चात्य समालोचना	पूल्याः ४०
(ग) नेपाल भाषा समालोचना	पूल्याः २०
	<hr/> १००

ढवने ञवले-

इकई (क) यात-

१. (अ) काव्य लक्षण, अभिधा, लक्षणा वे वुञ्जना शक्ति (आ) रस स्वरूप निरूपण, साधारणीकरण, विभाव भेद, नायिका भेद, उद्दीपन विभाव निरूपण, अनुभाव निरूपण, साहित्यक भाव, व्यभिचारी भाव, स्थायी भाव, शृंगार, हास्य, करुण, रौद्र, वीर, भयानक, विभत्स, अद्भूत, शांत, वत्सल, भक्ति ।
२. दृश्य काव्य व श्रव्य काव्य, रूपकया भेद, नाटक व नाटक स्वरूप निरूपण (अंक स्वरूप, पूर्वरंग नान्दी, प्रस्तावना, वस्तु, अर्थ-प्रकृति, व्यवस्था, सन्धि)
३. मुक्तक, प्रबन्ध काव्य महाकाव्य व खण्डकाव्य ।
४. काव्यया गुण-माधुर्य, खोज, प्रसाद ।
५. अलंकार-काव्यय् अलंकारया स्थान, स्वरूप व उपयोगिता, अनुप्राण, यमक, वक्रोक्ति, श्लेष, उपमा, मालोपमा, प्रतिवस्तु-पमा, व्यतीरेक, अतन्वय, रूपक, उत्प्रेक्षा, स्मरण, निदर्शना, सभासोक्ति, अपस्तुत प्रशंसा, दृष्टान्त, दीपक, तुल्ययोगिता, अपहृति, काव्य लिंग अर्थान्तर न्यास, विभावना, उल्लेख प्रतीप, असंगति ।
६. पूर्वीय काव्य सम्प्रदाय-रस सम्प्रदाय, ध्वनि सम्प्रदाय, अलंकार सम्प्रदाय, रीति सम्प्रदाय, वक्रोक्ति सम्प्रदाय /

इकई (ख) यात-

१. अरिस्टोटलया अनुकरण-सिद्धान्त, दुखान्त संगठन, विरेचन सिद्धान्त व दुःखान्त व महाकाव्यया भेद ।
२. कलरिजया कल्पना सिद्धान्त ।
३. क्रोचेया अभिव्यञ्जनावाद ।
४. इलियटया आलोचनात्मक धारणा ।

५. आई. ए. रिचार्डसया मूल्य सिद्धान्त, सम्प्रेषण सिद्धान्त ।
६. विविध वाद-
७. आय्न इन्ट्रोडक्सन टु डि स्टडी अफ लिटरेचर-हडसन, डब्ल्यू. एच., परिच्छेद स्वंगूगु, न्यागूगु व खुगूगु ।

इकाई (ग) यात-

१. नेपाल भाषा समालोचनाया पृष्ठभूमि ।
२. नेपाल भाषा समालोचनाया शुरुवात ।
३. नेपाल भाषा समालोचनाया विकास तथा परम्परा ।

सफू व ग्वाहाःलि ज्वलं-

१. श्रेष्ठ, माणिकलाल-समालोचनाया सिद्धान्त, ये, चवसापासा, ने. सं. १०८७ ।
२. जोशी, रत्नध्वज-साहित्यया तिसा, ये, नेपाल भाषा परिषद, ने. सं. १०९४ ।
३. बज्राचार्य, शान्तहर्ष-रस मञ्जरी, ये विमला बज्राचार्य, ने. सं. १०६६ ।
४. त्रिपाठी, बासुदेव-पाश्चात्य समालोचनाको सिद्धान्तिक परम्परा, काठमाडौं । साक्षा प्रकाशन, २०३० ।
- ५.
- ६.
- ७.
८. पूर्वीय काव्य सिद्धान्त-गोविन्द प्रसाद भट्टराई, काठमाडौं । ने. रा. प्र. प्र. २०३१ ।
९. काव्य सिद्धान्त कविकै वाणिमा-लीलाप्रसाद शर्मा (अनु.), काठमाडौं, ने. रा. प्र. प्र. २०३१ ।
१०. पाश्चात्य काव्य सिद्धान्त-अभि सुवेदी, काठमाडौं : ने. रा. प्र. प्र. २०३० ।

११. पूर्वीय साहित्य सिद्धान्त-केशवप्रसाद उपाध्याय । काठमाडौं :
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, त्रिभुवन विश्वविद्यालय ।

१२. साहित्यया सुलचं-रत्नध्वज जोशी (मुंहा) येः नेपाल भाषा
परिषद, १०७२ ।

१३. नःलि कविता : छगू विवाद-कमलप्रकाश मल्ल (मुंहा) ।
येः नेपाल भाषा प्रकाशन, १०८७ ।

१४. नःलि स्वना-कमलप्रकाश मल्ल (मुंहा), येः च्वसापासा,
१०८७ ।

१५. सिँकःमिया स्वाने-कमलप्रकाश मल्ल । येः नेपाल भाषा
परिषद १०६८ ।

‘कीगु साहित्य व आलोचना’, पौ ३१-४५,

‘नेपाल भाषाय् आलोचना’, पौ १२६-१४८ ।

१६. बाखं समालोचना-भरत साय्मि (मुंहा), येः पल्पसा
साहित्य खयः, १०९५ ।

१७. जिगु मिखाय् साहित्यया छुं-माधवलाल कर्मचार्य, येः नेपाल
भाषा परिषद, ११०० ।

१८. लिसः- रत्नध्वज जोशी, येः नेपाल भाषा परिषद,
ने. सं. ११०० ।

१९. रस सिद्धान्त, डा. नगेन्द्र-नई दिल्ली, नेशनल पब्लिसिंग हाउस ।

अंक विभाजन

१. इकाई (क), (ख) व (ग) पाखें १ । १ गू न्यनाः २ गूया लिसः
च्वकेगु $२ \times २० = ४०$

२. स्वंगुलि इकाईपाखें १० गू चीहाकःगु न्ह्यसः न्यनाः ६ गूया
चीहाकःगु लिसः च्वनेगु -

$$६ \times १० = ६०$$

$$१००$$

स्वंगूगु - पत्र
पद्य साहित्य

ववने उवलं—

पूल्याः १००

(क) प्राचीन कविता—

अ) पुलांगु म्ये भाग १, सं. ठाकुकलाल मानन्धर, कान्तिपुर,
नेपाल भाषा परिषद, प्यक्वःगु १०८८ ।

(ख) माध्यमिक कविता—

(अ) थूलिचा - वैकुण्ठप्रसाद लाकौल, कान्तिपुर, नेपाल भाषा
परिषद, ने. सं १०७४ ।

(आ) नेपाली विहार - सं. फत्तेवहादुर सिंह, कान्तिपुर :
प्रकाशकः फत्तेवहादुर, ने. सं १०९६ ।

ग) आधुनिक कविता -

(अ) फू स्वां - सिद्धिचरण श्रेष्ठ । कान्तिपुर : नेपाल भाषा
परिषद्, ने. सं. १०८० ।

(आ) छ्वास - केदारमान 'व्यथित' । कान्तिपुर : नेपाल भाषा
परिषद्, ने. सं १०७३ ।

(इ) पीजा - दुर्गलाल । कान्तिपुर : भीमप्रसाद, ने. सं
१०८७ ।

(ई) सरासु - पूर्णवहादुर वैद्य । कान्तिपुर, पासामुना, ने. सं
१०८७ ।

(उ) हाबलासा - योगेन्द्र प्रधान । खवप : जी पुस्तकालय,
प्रकाशन, ने. सं १०६८ ।

(ऊ) जि : जिगु वर्तमान - बुद्ध साय्मि । कान्तिपुर : श्रेष्ठ
प्रकाशन, ने. सं १०६४ ।

(घ) महाकाव्य-

सुगत सौरभ - ले. हृदय (चित्तधर) - थुपि सर्ग जकः- लुम्बिनी,
जम्भ, इहि, यशोधरा, सुन्दर नन्द, लःपाखे निर्वाण जुइत ।

(ङ) खण्डकाव्य -

उर्वसी - ले. सिद्धिचरण श्रेष्ठ, अनु. दुर्गालाल, शान्तहर्ष
बज्राचार्य ।

ग्वाहालि ज्वलं-

(क) "नेवारी गीति मञ्जरी" या भूमिका सीग्रीड लीनहाड ।

(ख) पुलांगु म्ये भाग १ या भूमिका -ठाकुरलाल मानधर, पुलांगु
म्ये भाग १ ।

कान्तिपुर : नेपाल भाषा परिषद्, प्यक्वःगु

१०८८ ।

ग) पुलांगु म्ये भाग २ या भूमिका - चित्तधर, पुलांगु म्ये भाग २.

घ) नेपाल भाषाया प्राचीन काव्य घाः, जनकलाल वैद्य, की, ल्याः
१५४ ने. सं १०६५ । पौ ४७ - ५४ ।

ङ) ङीगु भाषाय् की कवि चित्तधर : सिद्धिचरणया साहित्य सुलचं,
मुंहा श्री रत्नध्वज जोशी, नेपाल संबत्
१ ... २, पौ ७७ - १०७ ।

च) कवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ वारे छुं - माणिकलाल श्रेष्ठ, मुंहा
कमलप्रकाश मल्ल नःलि स्वना चवसापासाः १०८७ पौ
१५६-१६८ ।

छ) "छ्वास" काव्य व कवि व्यथितया काव्य रूप : कृष्णचन्द्र सिंह
प्रधान, नःलि स्वना, मुंहा कमल प्रकाशमल्ल, चवसापासा
१०८७ ।

ज) 'छ्वास' काव्यय् समाज दर्शनः शंकर श्रेष्ठ, सितु वर्ष २ अंक ८ ।

- क) 'सरासु' जिगु मिखाय्-हिमान्सु थापा, सितु वर्ष ३, अंक १३, पौ ३-४ ।
- ख) सरासुया भूमिका : कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, सरासु, प्र. पासा-मुना : १०८७ ।
- ग) योगेन्द्र प्रधानजुया कविता : जि स्वये-कमलप्रकाश मल्ल, 'सिकः मिया स्वाने, नेपाल भाषा परिषद १०९८, पौ १४६-१५३ ।
- घ) 'जि : जिगु वर्तमानय्' बुद्ध साय्मि-इश्वरानन्द, सितु : वर्ष ७ अंक ३६ पौ ३८ ।
- ङ) 'उर्वशी' मा श्री सिद्धिचरण श्रेष्ठ-आनन्ददेव भट्ट समालोचनाको बाटोतिर, प्रकाशक लेखक २०१६ पृ. ५२-७३ ।
- च) कवि सिद्धिचरणको 'उर्वशी' खण्ड काव्य : अन्तर्द्वन्दका सन्दर्भमा -प्रा. बासुदेव त्रिपाठी, सिहावलोकन, साक्षा प्रकाशन, काठमाडौं वि. सं. २०३२ ।
- ज) उर्वशी : खण्डकाव्य-श्री रत्नध्वज जोशी, साक्षा समालोचना, साक्षा प्रकाशन वि. सं. २०२५ ।
- झ) नःलि कविता : छगू विवाद-सं. कमलप्रकाश मल्ल, येः नेपाल भाषा प्रकाशन १०८७ ।
- झ) आधुनिक कविता : माणिकलाल श्रेष्ठ, जः, ने. सं. १०६६, पौ १३१-१३७ ।
- ड) आधुनिक कविता : छगू चर्चा, नर्मदेश्वर प्रधान । 'सिर्जना' -सान्त्वना प्रकाशन १०६६ ।
- ढ) न्हूगु कविताया सामाजिक परिवेश-डा. रघुवंश, अनु. पूर्ण-बहादुर वैद्य, सितु वर्ष ७ अंक ४१ पे. ३, सितु, वर्ष ७ अंक ४२ पेज ३ ।
- ण) काव्य व उकिया स्तर-माधवलाल कर्माचार्य ।

प) न्हू कविपिनि न्हूलैपु-सुन्दरकृष्ण जोशी, सितु, वर्ष ६ अंक ३३
३।

अंक विभाजन

समीक्षात्मक — $२० \times २ = ४०$

(इकाई क, ख, ग, घ, ङ पाखें ३गू न्ह्यसः न्यनाः-२ गू जकया लिसः च्वकेगु)

चीहाकयेक लिसः च्वकेगु — $१० \times ३ = ३०$

(इकाई क, ख, ग, घ, ङ पाखें ४ गू न्ह्यसः न्यनाः ३ गू जकया लिसः च्वकेगु)

व्याख्या— $१० \times ३ = ३०$

(इकाई क, ख, ग, घ, ङ पाखें ४ गू न्यनाः ३ गू जकया लिसः च्वकेगु)

जम्मा १००

प्यंगुगु पत्र

गद्य सहित्य

१. बाखं - पुल्याः १००

पुलांगु बाखं

क) शुक बहत्तरी- सं प्रेमबहादुर कसाः, येः च्वसापासा ने. सं.

११००।

कवय् च्वंगु न्यापु जक

बाखं ल्याः	बाखं	पौ
३१)	कचि भाडास लख मजोयके फुह्य मिसा	(पौ ८२-८५)
४३)	भति रुग्ध जुय मतेओ	(पौ १३४-१३६)
४६)	सखीन मखु यायुला	(पौ १४८-१५१)

५१) जतन विनान कर्म प्रकाश-मजुओ (पौ १७७-१८४)

५३) कर्म भिड रत्नपरिक्षा (पौ १६३-२०५)

ख) ललित विस्तर-निष्ठानन्द बज्राचार्य, येः निष्ठानन्द गुभाःजु, ने. सं. १०३४ बैशाख परिवर्त, ल्याः १ निसै ७ तक जक ।

न्हू बाखं -

क) खुपु बाखंचा- 'चित्तघर' हृदय, कान्तिपुरः चित्तघर, ने. सं. १०६६ (स्वकःगु)

ख) न्हूधाः-पूर्णदास श्रेष्ठ, कान्तिपुर : नेपाल भाषा परिषद्, १०६२ ।

ग) छपाः चित्र - पूर्ण पथिक, यल : श्रेष्ठ प्रकाशन, ने. सं. १०७७ ।

घ) यःछे- माधवलाल कर्मचार्य । कान्तिपुर, धर्मोदय सभा, १०७८ ।

ङ) जि हेरा- मथुराकृष्ण साय्मि, कान्तिपुर : नेपाल युवक माध्यमिक विद्यालय, १०८७ ।

च) मिजला- हितकरवीरसि कसाः, कान्तिपुर : लूजः प्रकाशन, १०६० ।

छ) कंचा- हरिशंकर रंजितकार । येः त्याय्हा पुचः, ने. सं. १०६१ ।

२. उपन्यास-

क) पासा-धूस्वां साय्मि, ललितपुर : श्रेष्ठ प्रकाशन, १०७८ ।

ख) ह्याय्कं-इश्वरानन्द चेष्ठाचार्य, कान्तिपुर : चवसापासा, १०८५ ।

ग) भृकुटी - धर्मरत्न यमि, कान्तिपुर, चवसापासा, ने. सं. १०६३ (स्वकःगु) ।

३. निबन्ध-

- क) निबन्ध निपुचः - रत्नध्वज जोशी, ये: नेपाल भाषा परिषद ।
- ख) ग्नु पुखू - प्रेम बहादुर कसाः, ये: न्वेसापासा, १०७८ ।
- ग) बुलुमि-पद्मरत्न तुलाधर, यलः साहित्यया मूलुखा, ने. सं. ११०० (निकःगु) ।
- घ) संघ-उपासिका, मोतिलक्ष्मी, ये: चित्तधर 'हृदय', ने. सं. ११०० (निकःगु)

ग्वाहाःलि ज्वलं-

बाखं-

१. बाखं समालोचना - सं. भरत सायमि, कान्तिपुर : पल्पसा साहित्य ख्यः, १०९५ ।
२. शुक बहत्तरीया भूमिका-प्रेमबहादुर कसाः,
३. कीगु साहित्यय् बाखं-कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, नेपाल अंक ३४ ।
४. ललित विस्तरया भूमिका-भीमबहादुर शाक्य ।

उपन्यास-

१. धूस्वां साय्मिया उपन्यास-कमलप्रकाश मल्ल, (नःलि स्वना, पृ. १३३)
२. ह्नाय्कं उपन्यासया समीक्षा-जनकलाल वैद्य, (जः, ल्याः ३)
३. पासा-समालोचकपिनि मिखाय्-सं. काशीनाथ तमोट, यलः पाटन संयुक्त क्याम्पस, १०९७ ।
४. इश्वरानन्दया 'ह्नाय्कनय्' कीगु ख्याःपाः-जगदीश चित्रकार, जः ५ ने. सं १०६३ ।
५. छकाः उपन्यासकार भाजु धूस्वांताप (अन्तर्बार्ता) -जः ८ (ने. सं १०६८)

६. ऐतिहासिक साहित्यया क्वल्य भृकुटी-इश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य,
इमानन्दः, १०९१ पौ ४४-४५ ।

७. भृकुटी दुनेयाह्यभृकुटी-नःलि, सितु, ल्याः २६, (१०८९) पौ ३-६ ।

निबन्ध-

१. मुक्त गद्यया ल्य नेपाल भाषा-कमलप्रकाश मल्ल, (सिंकःमिया
स्वाने पृ १०३)

२. न्हू पुखुली कसाःयागु खवाःपाः-इन्द्र माली, कात्तिपुरः चवसापासा,
१०६१ ।

३. रत्तखवज जोशीया निबन्ध-शमिष्ठा जीशी, ललिता वर्ष ११,
प्रकाशन ६, छगू अध्ययन ।

४. जीगु निबन्ध साहित्य गुखे ल्हयानाचवन-माणिकलाल श्रेष्ठ,
सिसाबुसा, ये रत्तराज्य लक्ष्मी गल्सं कलेज (ने. सं १०६३)

अंक विभाजन

समालोचनत्मक ल्हयसः $२० \times २ = ४०$

(बाखं, उपन्यास व निबन्धं स्वंगू ल्हयसः न्यनाः निगूयाजक
लिसः चवकेगु)

चीहाकःगु ल्हयसः $१० \times ३ = ३०$

(स्वंगू इकाईपाखें ४ गू न्यनाः ३ गूया जक लिसः चवकेगु)

व्याख्या $१० \times ३ = ३०$

(स्वंगू इकाईपाखें ४ गू न्यनाः ३ गू जकया लिसः चवकेगु) $\overline{१००}$

न्यागूगु-पत्र

नेपाल भाषा अध्ययन

पूल्याः १००

क) नेपाल भाषाया इतिहास

१) प्राचीन इतिहास कालया भाषाया अवस्था (ने. सं. शु
न्हाव)

- २) माध्यमिक इतिहास कालया भाषाया विशेषता (ने. सं. १-८८८)
- पूर्व माध्यमिक काल (ने. सं. १-६०२)
- उत्तर माध्यमिक काल (ने. सं. ६०२-८८८)
- ३) आधुनिक इतिहास कालया भाषाया विकास (ने. सं. ८८८-१०२७)
- ४) पुनर्जागरण कालया भाषा व्याकरणया चेतना
- ५) भाषा-स्तर यकायेत मंकाः (सस्थागत) कुतः
- ६) थोकह्लय् भाषाया अवस्था
- ७) नेपाल लिपिया बिकास व प्रचार प्रसार
- ख) नेपाल भाषाया भाषा वैज्ञानिक अध्ययन
- १) ध्वनि विज्ञान व ध्वनिग्राम विज्ञान- अ) ध्वनि व्यवला
आ) खण्डीय वर्ण इ) खण्डेत्वर वर्ण ई) अक्षर ।
- २) रूप विज्ञान व वाक्य विज्ञान- अ) प्रतिपादिक व रूपात्मक
स्वरूप आ) नामरूपायन इ) क्रिया-रूपायन ई) वाक्य
गठन उ) नाम-वाक्यांश ऊ) क्रिया-वाक्यांश ए) उप-
वाक्य (क्लज) तथा कथन (डिस्कोर्स)
- ३) अर्थ विज्ञान- अ) अर्थ परिवर्तनया पहः (अर्थविस्तार
आदि) आ) खंत्वा व छुनाखँ इ) छुं अर्थतात्विक क्षेत्र-
१) यः यिति खँवः, २) ल्याःखायेगु पहः ३) ह्याया अङ्ग
प्रत्यङ्ग ४) वास्तुकला (ऊयाः व लुखासम्बन्धी जक)
५) कुलनां (थर) । ६) नखः चखः सम्बन्धी ।

गवाहाःलि ज्वलं-

क) नेपाल भाषाया इतिहास

प्राचीन कालयात ज्वलं -

१) मल्ल, कमल प्रकाश - 'नेपाः गाः या भाषा विज्ञानकथं पुरातत्त्व

विवेचना

सिँकः मिया स्वाने (येः नेपालभाषा परिषद्
१०६८। पौ १८३-१८६)

२) आचार्य, बाबुराम-‘किरात नाम’, नेपाली पूर्णाङ्क १७ वि.सं.
२०३० साउन, असोज, पृ. ३-३१।

३) बज्राचार्य, घनबज्र-लिच्छविकालया अभिलेख। काठमाडौं :
नेपाल तथा एशियाली अध्ययन संस्थान,
वि. सं. २०३०, ‘अनुक्रमणिका’, पृ. ६०१-
६१४।

४) माली, इन्द्र-‘लिच्छविकालय नेपाल भाषां’, कीगु भाय् कीगु
खँग्वः (पोखरा, सांमाय् पुचः, ने. सं १०६८)
पौ १६-३१।

माध्यमिक व आधुनिक कालया लागि अभिलेख ज्वलं-

१. ने. सं. १२५ या खवष भैरव स्थानया ल्वहंपौ

२. ने. सं. २२१ व २८२ या दक्कसिबय् पुलांगु सिजः पौ

३. ने. सं. २२४ या ‘तथागत गुत्यक’ या पुष्पिका वाक्य

४. ने. सं. २६३ या सांखुया ल्वहंपौ

५. ने. सं. ४५४ या मरु सत्तःया सिजः पौ

६. ने. सं. ५१० पाखेया गोपाल राज वंशावली

७. ‘हनुमान ढोका राजदरबार’ च्वमि गौतमबज्र बज्राचार्य, (काठ
माडौं: नेपाल र एसियाली अध्ययन संस्थान, वि. सं २०३३),
‘परिशिष्ट, पृ १६५-२६२)

८. नुवाकोटको ऐतिहासिक रूपरेखा- च्वमि घनबज्र बज्राचार्य, टेक
बहादुर श्रेष्ठ, (काठमाडौं: ने. ए. अ. सं., वि, सं २०३२),
‘ऐतिहासिक सामग्री’ पृ ५-५०

६. दोलखाको ऐतिहासिक रूपरेखा- च्वमि बज्राचार्य व श्रेष्ठ, काठमाडौं: ने. ए. अ. सं., वि. सं २०३१), "ऐतिहासिक सामग्री", पृ २३-१२२, १३१-१६७
१०. 'थं देश, कोदेशया पद्धति सकृत' (परिशिष्ट), बज्राचार्य र श्रेष्ठ- पान्चाली शासन पद्धतिको ऐतिहासिक विवेचना, (काठमाडौं : ने: ए. अ. कं. वि. सं. २०३५), पृ. २४१-२४६।
११. ऐतिहासिक घटनावली - सम्पादक शंकरमान राजवंशी, काठमाडौं बीर पुस्तकालय, वि. सं. २०२०।
१२. नेपाल भाषा साहित्यया जातः मुह्य चित्तधर 'हृदय'। कान्तिपुर : नेपाल भाषा परिषद् ने. सं १०६१।
१३. कसाः, प्रेमबहादुर (सं) - चाणक्य चार संग्रह (येः च्वसापासा, ने. सं १०६१।
१४. कसाः, प्रेमबहादुर (सं) - शुक बहत्तरी। येः च्वसापासा, ने. सं ११००, 'खँवःयाया खँ' (परिशिष्ट)
१५. REGMI, D. R. (ed) Mediaval Nepal, p. III and IV, Patna ; Author, 1966.

सन्दर्भ ज्वलं -

१. Pant, Mahes Raj and Aishvarya Dhar Sharma - The Two Earliest Copper plate inscriptions from Nepal, Kathmandu : Nepal Research Centre, 1977.
२. बज्राचार्य, घनवज्र - 'मध्यकालका शुल्का केही अभिलेख', कन्ट्रिब्यूशन टु नेपालीज स्टडिज, ५:१ (२०३४ पुस) पृ. ६३-१२६।
३. तमोट, काशीनाथ - 'ने. सं २९३ या छगू अभिलेख', नेपाल, २०:२ (१०६७) ग्रीष्म (पौ १२, ३१-३४।

४. प्रधान, अयोध्याप्रसाद- 'पुलांगु भाषाया छगू अध्ययन व अन्वेषण', सितु, १०८५ ग्रीष्म, पौ ५-१३ ।
५. बज्राचार्य, गौतमबज्र - 'नेवारी भाषामा फारसी अरबी आदि मुसलमानो भाषाको प्रभाव', पूर्णिमा, १:१ (२०२१ बैसाख) पृ. ३३-४१)
६. बज्राचार्य, गौतमबज्र - 'रपा प्रत्यय नेवारी भाषामा एउटा नयाँ खोज, पूर्णिमा, २:१:५ (२०२२ बैसाख), पौ ३२-३६ ।
७. तमोट, काशीनाथ - 'शाहकालका ऐतिहासिक प्रलेखहरूमा नेपालीतर भाषाहरूको प्रयोग' यौवन, २:४-५ (२०३६ मार्ग-फाल्गुण). पृ. ३७-४२ ।
८. Iorgonsen, Hans, - A Grammar of the Classical Newari Kobenhvn:Ejnar Munksgard, 1941.
९. Koclver, Ulrike and Barnhard - "Classical Newari Verbal Morphology Zentralasiatische studies, 12 (1978), pp. 273-316

पुनर्जागरण काल व लिपि -

१. मल्ल, कमलप्रकाश- नेपाल भाषाया ध्वाना सफूया धलः । येः लय्ता दबू, ने. सं १०६६ ।
२. तमोट, काशीनाथ- 'नेपाल भाषाया स्तरीकरणया समस्या' कुलां, ल्याः ४ (१०६६), पौ ६६-१०६ ।
३. तमोट, काशीनाथ- 'शुक्रराजया नेपाल भाषा व्याकरणया पृष्ठभूमि', कुलां ल्याः ५ (ने. सं ११००), पौ ३४-३६ ।
४. तमोट, काशीनाथ- 'शुक्रराज शास्त्रीया व्याकरणिक विचार', ह्यायकं, ल्याः १ (ने. सं ११००)
५. वैद्य, जनकलाल- 'नेपाल भाषां थः नालातःगु लिपि', नेपाल न. सं १०९६ शरद, पौ ११-१५ ।

१. Malla, Kamal P. – Amritananda's Grammar, A. D. 1831. Paper presented at the 3rd paper reading seminar sponsored by linguistic society of Nepal, on 18 April, 1980, pp. 9.

ख) नेपाल भाषाया भाषा वैज्ञानिक अध्ययन

१. शर्मा, शिरीशनाथ—नेपाः भाय्या मू-आखः', नेपाल भाषा पत्रिका, (१०७२ कछला दवः १२), पौ ३-४ ।
२. प्रधान अयोध्याप्रसाद—'नेवाः भाय् भाषाविज्ञान दिग्दर्शन', नेपाल भाषा पत्रिका (तपपौ), ने. सं. १०६१ पौ १७-२८ ।
३. तमोट, काशीनाथ—नेपाम भाषा खंग्वः धुकुती र्वः आखःया ह्यथना, नेपाल भाषा शब्दकोश निर्माण समितिया मुज्याय् ने. सं ११०० चौला दवः १२ स ह्यथगु पौ ।
४. कसाः, प्रेम बहादुर—नेपाल भाषा गुकथं च्वयेगु घयागु बारे जिगु बिचार । नेपाल भाषा शब्दकोष निर्माण समितिया मुज्याय् ने. सं ११ चौला गाः ३ स ह्यथगु पौ ।
५. माली, इन्द्र—कीगु भाय्ः कीगु खंग्वः । पोखराः गांभाय्या मूलुखा, ने. सं १०६८ ।
६. शर्मा, रमापतिराज — नेपाल भाषाया बँ नेपाल भाषाया तँ । येँः च्वसापासा, ने.सं. १०६६ ।
७. जोशी, रत्नध्वज—शब्द व अर्थ, निबन्ध स्वपुचः (येँ नेपाल भाषा परिषद्, ने. सं. ११००), पौ २७-३५ ।
८. जोशी, रत्नध्वज—' दव भाषाया उगुं थुगुं,' व हे, पौ ५-११ ।
९. मानन्धर, ठाकुरलाल—'जिर्णोद्धार,' धर्मोदय, १:१२ (१०६८ यंला), पौ २५१-२५३ ।

१०. बज्राचार्य, आदिवज्र-नेपाल भाषाया मूलोपु (तँसानापं) मलः
धर्मोदय कन्या पाठशाला, ने. सं. १०६८

११. पिवाः, सूर्यबहादुर- 'भूतकाल क्रियाय् त व ल', धर्मोदय १२ः
५ः १३८ (१०७६ चिल्ला), पौ ११५-११६ ।

12. Sthapit, Shishir Kumar-English, Nepali and Newari A comparision & its Pe-d gogic a Applicatlons. Ph.

D. Thesis, University of Poona, July 1978,
Pt II, "A Newari Sketch", pp 253 - 521.

13. Sthapit, Kamala- A descriptive Analysis of Co-
lloquial Newari A dissertation submitted to
the university of Poona in lieu of "Paper
VIII a) Field Methods" of the degree of
Master of Arts in Linguistics, Decan Coll-
ege, March 1976.

14. Hale, Margrit & Austin Hale- "Newari
Phonemic Summary" Tibeto- Burman
Phonemic summary, Kathmandu: SIL, T.
U. VOL V Oct. 1969 pp.47 (Cyclo.)

15. Hale, Austin (ed) Clause, Sentence & Dis-
course Patterns in selected languages of Nepal. (pt
IV, world lists) Norman SIL, University
of Oklohama, 1973.

16. Hale, Austin and I. Sresthacharya- Tow-
ard a revision of Hale's Roman Newari Orthography,
Kathmandu: SIL pp. 8,

17. Kansakar, T. R. - "Rhythm & Intonation in Colloquial Newari" Contributions to Nepalese Studies, Dec. 1977 pp. 1-14.
18. Hale, Austin - 'Newari Segmental synopsis', OPWS, Vol iii, Pt. I, pp. 300 - 397
19. Modi, Bharati V. - 'The Phonemes of Newari', Journal of the Maharaja Sayajirao University of Baroda, 16; 1 (1967) pp. 103-134.
20. Koelever, Ulrike "On Newari Noun Phrases", Hansjakob Seiler, Language Universals. pp. 277-300.
21. Koelver, Ulrike and Bernhard Koelver - "On Newari Noun Inflation" Zentralasiatische studien, Bonn 9, 1975, pp. 87-118.
22. Koelver, Ulrike - Nominalization and Lexicalization in Modern Newari. Koln: Institute fur sprachwissenschaft. 1977
23. Koelver, Ulrike and Bernhard Koelver - Classical Newari verbal Morphology, Zentralasiatische studien, 12, (1978), pp. 273-316.
24. Bendix, Edward H. - 'Indo-Aryan and Tibeto-Burman contact As seen through Nepali and Newari Verb Tenses', International Journal of Dravidian Linguistics, 3:1 (1974). pp. 42-53.

25. Sresthacharya, Iswaranand (Pr. Investigator) Jyapu Vocabulary. Kathmandu: INAS, 1976, Apendices A, B, C,
26. Kansakar, T. R. - The Treatment of Glides in Newari Phonology Paper presented at the first paper reading seminar of linguistic society of Nepal, on Feb. 1, 1980.
27. - A Note on the Phonological Representation of Newari Seqments, working paper presented at the Nepal Bhasa (Newari) Dictionary Committees (NBDC) on Feb. 20, 1980.
28. - Newari verb Morphology, paper presented at NBDC meeting held on March 28, 1980.
29. Grierson, G. A. - Linguistic Survey of India, Vol. III pt. i, Calcutta; Superintendent of Govt. Printing, india, 1909, 'Newari', pp. 214-226. Tibeto-Burman Family, pp. 1-13.
30. Hale, Austin and I. Sresthacharya- 'Is Newari a classfier language' Contributions to the Nepalese Studies, I; 1, pp. 1-21.
31. Hale, Austin and Thakur Lal Manan-dhar-'Case and Role in Newari', Nepal Stu-

dies in Linguistics, I, Kathmandu: SIL pp. 39-54

32. Hale, Austin- Person Markers: Conjunct and Disjunct Forms. Kathmandu: SIL, 12 pp. (mimeo)

33. Sresthacharya, I- 'Some types of reduplication in the Newari verb phrases, Contributions to Nepalese Studies, Vol 3 No. 1. (1976 Jan.) pp. 117-127.

34. Sresthacharya, -I 'Newar Kinship terms in the light of Kinship typology', CNS 4:2 (1977 June), pp. 111-128.

३५. तमोट, काशीनाथ-नेपाल भाषाया वास्तुकला-खंभवःपुत्रः । त्रि. बि. मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र अध्ययन संस्थानय् ने. सं १०९८ दिल्ली । वि. सं. २०३५ भाषाठ) स ह्यचथंगु लघु अनुसन्धान प्रवन्ध ।

३६. जोशी, सत्यमोहन- १) खंत्वा व खंभाय् (येः च्वसापासा, १०८२) २) छुनाखं । ये च्वसापासा, १०७८ ।

अंक विभाजन

निबन्धात्मक न्ह्यसः (क, ख निगुलि प्यंगू न्यनाः निगू याकेगु)

$$२ \times २० = ४०$$

संक्षिप्त न्ह्यसः (किगू मध्ये खुगू याकेगु)

$$६ \times १० = ६०$$

$$१००$$

नाटक व अनुसन्धान - प्रविधि पूल्याः १००

क) नाटक पूल्याः ८०

१. पूधाः

१. रत्नेश्वर प्रादुर्भावि-जयप्रकाश मल्ल, कान्तिपुर : चवसापासा,
१०८४, सं. प्रेमबहादुर कसाः ।

२. महासत्वोपाख्यानः राजेन्द्र विक्रम शाह, कान्तिपुर, प्र. मानदास
सुगतदास १०८७ ।

३. विक्रम चरितः भूपतीन्द्र मल्ल, कान्तिपुर : चवसापासा,
ने. सं १०९० ।

४. जुजु जयप्रकाश-भिक्षु सुदर्शन-चवसापासा, ने. सं १०८२ ।

५. सदाशिव-हेमलाल जोशी, कान्तिपुर चवसापासा, ने. सं १०८५ ।

२. छधाः

१. फिल्कुर्ति - ईश्वरानन्द श्रेष्ठाचार्य, येः सुधादेवी, ने. सं
१०७६ ।

२. खला मखुला-श्री कृष्ण 'अणु' येः पासापुचः, ने. सं १०६७ ।

३. आः जितः नं तन् तन् दइवल-पद्मरत्न तुलाधर येः ल्याय्हा
पुचः १०९७ ।

४. पिताल्ल - रामशेखर, खवप : आशाकाजी थकू व माणिक-
लाल होरा ने. सं १०६६ ।

ग्वाहाःलि ज्वलं-

नाटक

१. कीगु नाटकया परम्परा ले. प्रेमबहादुर रत्नेश्वर, प्रादुर्भावि
(चवसापासा, ने. सं १०८४) पृ १ ।

२. जिगु मिखाय 'दबू' -भिक्षु सुदर्शन, दबू, सं. भिक्षु सुदर्शन,
(हिमान्चल पुस्तक भवन, ने. सं १०६३) ।
३. छत्वाः खँ- चित्तधर, महासत्व, पिकाक-मानदास-सुगतदास,
१०८७ पौ १-६
४. नाटक व श्वया स्वभाव,-जुलेन्द्रमान प्रधान-सितु वर्ष १ अंक १
पौ २३-३०
५. नाटकसम्बन्धी अंश जक-समालोचनाया सिद्धान्त,-माणिकलाल
श्रेष्ठ
६. नेपाल भाषा नाटकया प्राचीनता-जनकलाल वैद्य, नेपाल भाषा-
पत्रिका (तपपौ) ने. सं. १०६४ पोहेला ५, पृ ३०-४२ ।
७. साहित्य प्रकाश-केशवप्रसाद उपाध्याय, साक्षा प्रकाशन, वि. सं
२०३० नाटकसम्बन्धी जक ।
८. नेपाली संस्कृतिमा डवलीको स्थान-काशीनाथ तमोट-नेपाल लोक
संस्कृति संगोष्ठी २०३५, नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान, पौ
६०-९८ ।

ब) अनुसन्धान-प्रविधि

पूण्याः-२०

- १) अनुसन्धान परिचय व प्रबन्ध लेखन
- २) अनुसन्धान-प्रबन्धया अंग
- ३) अनुसन्धान प्रबन्धया शैली

ग्वाहा.लि ज्वलं-

१. बन्धू, चूडामणि-अनुसन्धान-प्रबन्धको रूप र शैली । काठमाडौं:
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, त्रि. वि. २०३४ ।
२. राय, पारसनाथ तथा चांद मटनगर-अनुसन्धान परिचय । आगरा:
लक्ष्मीनारायण अग्रवाल, तृ. सं १९७७ ।

३. Format for Thesis and Dissertation. T. U. Institute of Humanities and Social Science (IHASS). n. d.
४. Research Methodology course. Pokhara; IHASS 1978.
५. Anderson, J., B. H. Durston and H. Poole - Thesis and Assignment writing New Delhi, Willey Eastern Limited, 1977.
६. Wolff, H. K. and Prem R. Pant - Social Sciences Research and Thesis writing, Kirtipur: Research Division, T. U. 1976.

अंक विभाजन

निवन्धात्मक ह्यसः (नाटक व अनुसन्धानपाखें स्वंगू न्यताः तिगू याकेगु)	$२ \times २० = ४०$
संक्षिप्त ह्यसः (नाटक व अनुसन्धान प्रविधिपाखें च्यागू न्यता खगू याकेगु)	$४ \times १० = ४०$
व्याख्यात्मक ह्यसः (नाटक पाखें जक)	$२ \times १० = २०$
	<u>१००</u>

ह्यगूगु पत्र

साहित्यया इतिहास

क) नेपाले भाषा साहित्य इतिहास	५० पूर्णङ्क
ख) पूर्वीय साहित्यया इतिहास	२५ "
ग) पश्चात्य साहित्यया इतिहास	२५ "
क) खण्डयात ब्वने ज्वलं-	
अ) नेपाल भाषा अभिलेख व अभिलेख ग्रन्थ खने दुगु त्याखं ने. सं	

२६३ व ४८१ निसँ नेपाल एकीकरण जुइह्यः तक (ने. सं ८८८) या भाषिक व साहित्यिक-स्थिति नेपाल भाषाया मू विधा गीति काव्य, वाखँ व नाटक तथा प्रख्यात कवि व नाटककारपिनि, परिचय, काव्यस खने दुगु प्रवृत्ति ।

आ) नेपाल एकीकरण जुइ धुंकाः अर्थात् ने. सं ८८६ निसँ यासा आखलं सफू पिहाँ वये ह्यः अर्थात् ने. सं १०२६ समयावधि दुने नेपाल भाषाया स्थिति व साहित्यिक गतिविधि, नेपाल भाषाया मू विधा-गीति काव्य, वाखँ व नाटक तथा प्रख्यात कवि नाटककारपि । काव्यस खने दुगु प्रवृत्ति ।

इ) यासा आखलं सफू पिहाँ वये धुंकाःलि अर्थात् ने. सं १०२७ पाखे निसँ वर्तमान ई तक । भाषिक व साहित्यिक पुनर्जागरण कुतः, प्यंगः थां नामं प्रख्यातपि कवि व साहित्यकार पिनि देन, धर्मादित्य धर्मार्थि व बुद्ध धर्म व नेपाल भाषा पत्रिकाया देन, नेपाली विहार पर्व व नेपाल भाषा सेवीपिनि जेल यात्रा, जेलस्य काव्य साधन, नेपालया भिक्षुपिनि देश निर्वासन व धर्मदय पत्रिकाया प्रकाशन, २००७ सालं लिपा नेपाल भाषा व साहित्य खलस्य संस्थागत व सिर्जनात्मक पलाः (नेपाल भाषास्य न्हू वाखँ, महाकाव्य, उपन्यास, एकांकी, कविता व निवगध) ।

ठवने ज्वलं-

१. Classical Newari Literature : A sketch-Dr. Kamal Prakash Malla. (forth-coming)
२. ऋगु साहित्य (तँसा नापं) - चित्तधर (हृदय, येँ नेपाल भाषा परिषद, ने. सं १०८७ (निकःगु)
३. नेपाल भाषाया घ्वाना सफूया धलः- सं डा. कमलप्रकाश मल्ल । (भूमिका जक) येँ लय्ता दबू, ने. सं १०६६ ।

४. नेपाली विहार - सं फते वहादुर सिंह । (भूमिका जक) ये फते वहादुर सिंह, ने. सं १०६६ (निकःगु)
५. बुद्ध धर्म व नेपाल भाषा पत्रिका मुना - मुंम्ह वैकुण्ठप्रसाद लाकौल । (सिद्धिचरणया भूमिका व वैकुण्ठप्रसाद लाकौलया न्हचखे जक) ये, लाकौल, ने. सं १०९२ ।

ग्वाहालि ज्वलं -

१. लीन हार्ड, सिगफ्रेड- नेवारी गीति मन्जरी (भूमिका जक)
२. वैद्य, जनकलाल -नेपाल भाषाया प्राचीन काव्यघाः 'की ल्याः १५४ ने. सं. १०६५ कछलया' पौ ४७-५३ ।
३. ब हे- 'भाजु जनकलाल वैद्य नाप छळाः '(अन्तरवार्ता)' खेलुइताः ल्याः १ ने. सं ११०० कछला पौ ८३-८७ ।
४. व हे- 'बाखं मे दुने' बाखं समालोचना, ये पल्पसा साहित्य ख्यः ने. सं. १०६५ ।
५. व हे- 'गीति मुक्तक काव्य र स्तोत्र', राष्ट्रिय भिलेखालय स्थित नेवारी अभिलेख ग्रन्थको वर्णत्मक सन्दर्भ सूचि निर्माण अनुसन्धान परियोजनाको प्रतिवेदन (२०३५) त्रि. वि. वि. भा. सा. अ. सं. ।
६. माली, इन्द्र - 'मल्ल ईया नेपाल भाषाया चिनाखेमित', सितु, ल्याः ४४ ने. सं १०९४ पौ ३-६
७. वैद्य, जनकलाल- 'राष्ट्रिय अभिलेखालयस नेपाल भाषा नाटक ग्रन्थ' की, ल्याः १७५, ने. सं. १०६५ यंला, पौ १-३ + ११ ।
८. व हे व हे- 'नेपाल भाषा नाटकया प्राचीनता', नेपाल भाषा पत्रिका तपपौ, ने. सं १०६४, पौ ४७-५३ ।

९. वहे वहे- 'नेपाल भाषा बाखं घाः' मलः, ल्या स्वपलाः व प्यपलाः, ये, साहित्य धुकू, ने. सं. १०९९ पौ ४१-४८ ।
१०. रामभक्त- पुनर्जागरण काल-सिद्धिदास लुमंकाः, रामभक्ति, (येः, साःमि ने. सं. १०६७ ।
११. वैद्य जनकलाल- 'नेपाल भाषाया आधुनिकतां जाःगु कवितात' नेपाल भाषा पत्रिका तपं पौ, ने. सं १०६२, पौ ३५-४२ व ५५-७० ।
१२. वहे- 'जेल काल' नेपाल भाषा व साहित्य', नेपाल भाषा पत्रिका तपंपौ), ने. सं. १६९४ पौ १९-६२ ।
१३. तमोट, काशीनाथ- नेपाल भाषाया आधुनिक कविता (भूमिका) ये, पासा मुना ने. सं १०६६ ।
१४. कसाः, प्रेम बहादुर- 'कीगु नाटक परम्परा', रत्नेश्वर प्रादुर्भावया भूमिका, (येः च्वसापासा ने. सं. १०८४) पौ १-५१ ।
१५. मल्ल, कमलप्रकाश- नःलि कविता छगूः विवाद, (येः नेपाल भाषा प्रकाशन ने. सं १०८७ ।
१६. वहे- सिँकःमिया स्वाने, (ये, नेपाल भाषा परिषद, ने. सं १०६२)
१७. प्रधान, कृष्णचन्द्र- कीगु साहित्यय् बाखं (ने. सं १०४७-१०८७) (येः उत्तरासिंह, देगः द्विचा सफू २, ने. सं १०६७)
१८. जोशी, सुन्दरकृष्ण - 'न्हू कविषिनि न्हू लँपु', सितु ल्याः ३३ ने. सं. १०६० पौ ३-९ ।
१९. चित्रकार, जगदीश- 'पलाः चि उपन्यासया', जः ल्याः ८ (ने. सं १०९८) ।
२०. वैद्य, जनकलाल- 'नेपाल भाषाय् उपन्यास' की, ल्याः १६७.

२१. रेग्मी, जगदीशचन्द्र- 'साहित्यिक प्रवृत्ति' नेपालायन २, नेवारी संस्कृतिको रूपरेखा, काठमाडौं, अफिस अफ नेपाल एण्टीक्लेरी, पौ १६-२१ ।

२२. श्रेष्ठचार्य, इश्वरानन्द- 'नेपाल भाषा साहित्यय् छपुलु', सितु ल्या: १२ ने. सं १०८६ गृष्म ।। पौ १६-२३ ।

२३. वैद्य, जनकलाल- 'नेपाल भाषा साहित्य इतिहासया काल विभाजन' कुर्ला ने. सं १०९८ पौ १५-१६ ।

(ख) व (ग) खण्डयात ब्वने ज्वलं-

ब्वने सफू-

विश्व साहित्यको रूपरेखा-नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान वि. सं २०३० ।

१) अंग्रेजी साहित्य-	पौ १-४८
२) संस्कृत साहित्य-	पौ ६२५-६८८ ।
३) नेपाली साहित्य-	पौ ३५५-४३०
४) हिन्दी साहित्य-	पौ ७६१-८८८

अंक विभाजन

१) इकाई क, ख, ग पाखें १।१गू समीक्षात्मक न्ह्यसः न्यना २ गूया लिसः च्वकेगु -	२ × २० = ४०
२) क, ख, ग पाखें ८ गू चीहाकःगु न्ह्यसः न्यनाः ६ गूया चीहाकयेक लिसः च्वकेगु	६ × १० = ६०

अध्यागुनु पत्र

१००

अनुसन्धान प्रबन्धया विशेष अध्ययन पूल्याः १००

विशेष अध्ययन अध्यागुली विद्यार्थी क्वब् च्वंगु विषय मध्ये यः यःगु छुं छगुली जक विशेष अध्ययन याःसा गाः ।

क) नेवाः लोक साहित्य

- ख) नेपाल भाषाया नाटक साहित्य
 ग) नेपाल भाषाया गद्य कथानकात्मक साहित्य (न्यारेटिभ लिटरेचर)
 घ) सिद्धिदास अमात्य
 ङ) चित्तधर 'हृदय'
 च] मल्लकालया नेपाल भाषा साहित्य ।
 छ] नेपाल भाषाया पुनर्जागरण कालया साहित्य ।

विशेष अध्ययनया गुगु विषय गुगु देय् गुधाय् स्यनेगु घयागु
 खं व छुछु विषयय् अनुसन्धान प्रबन्ध च्वकेगु घयागु खं शिक्षण
 समिति स्वयाः [सम्भाव्य व उपयोगिताया विचाः यानः] याइ ।

नेपाल लोक साहित्य

बवने ज्वलं-

- १] लोक साहित्यया परिभाषा, लक्षण, विशेषता
 २] लोक साहित्य व लिखित साहित्यया भेद
 ३] लोक साहित्यया ता-

अ) म्ये ।

आ] प्याखं-म्ये

इ) बाखं

ई] क्वाः

उ) छुता खं व खंत्वाः खंभाय्

ग्वाहाःलिज्वलं-

१. वैद्य, करुणाकर (मुं) - नेपालया पुलां बाखं, च्वसापासा,
 ने. सं १०७८
 २. कसाः, प्रेमबहादुर (मुं) न्ये कं बाखं, ये, हिमान्चल पुस्तक
 भवन, [२०२३]

३. प्रधान, भुलेन्द्रमान-नेपाल भाषा वाखं साहित्यया इतिहास, येँ.
 चवसापासा, ने. सं १०६० ।
४. जीशी, सत्यमोहन- खँत्वा खँ भाय्, येँ चवसापासा, १०७८ ।
 छुनाखँ, येँ: चवसापासा, १०८२
५. हृदय, चित्तधर-नेपाल संगीत, नेपाल संस्कृति, येँ: नेपाल भाषा
 परिषद् ने. सं १०६२ ।
६. थापा, धर्मराज - नेवारी लोक गीत' मेरो नेपाल भ्रमण,
 काठमाडौं, साक्षा प्रकाशन ।
७. श्रेष्ठ, हरि (सं)-नेवारी लोक गीत, काठमाडौं, ने. रा. प्र. प्र.
 (भूमिका जक)
८. जोशी, सत्यमोहन-'लोक गीतया छुं कल्का,' पासा (जम्तोत्स-
 वाङ्क) ने. सं १०७३ ।
९. जोशी सत्यमोहन -'उखानया ऐतिहासिक पृष्ठभूमि', नेपाल
 [श्रुतु पौ], ल्या: २२
१०. " " " " " " ल्या: २३
११. मल्ल, कमलप्रकाश-'कीगु मतेनाया मे' सिंक:मिया स्वाने, येँ,
 नेपाल भाषा परिषद् ने. सं १०९९
१२. थापा, मोहन हिमांसु-'नेपाली लोक नाटक परम्परा', नेपाली
 लोक संस्कृति अधी गोष्ठी(२०३२) काठमाडौं, नेपाल राजकीय
 प्रज्ञा प्रतिष्ठान २०३५ ।
१३. तमोट, कशीनाथ-'नेपाली संस्कृतिमा डवेलीको स्थान' व हे ।
१४. आर. सी र एल.एल.-नेपालमा विभिन्न जाति र लोक गीत एक
 परिचय, काठमाडौं, जगदम्बा प्रकाशन ।
१५. परम्दार, श्याम-भारतीय लोक साहित्य, नई दिल्ली, राज
 कमल प्रकाशन ।
१६. कसाः, प्रेमबहादुर-रत्नेश्वर प्रादुर्भाव (भूमिका), येँ चवसा
 पासा, ॐ बहा, ने. सं १०८४ पौ २६-२८, २९-३०, ३१-३२

१७. कसाः, प्रेमवहादुर-मतेनाया मे, येँ चवसा पासा, येँ चवसापासा
 १८. Kesar Lal-Lore and Legend of Nepal
 (1971), Kathmandu, Ratna Pustak
 Bhandar.

अंक विभाजन

समीक्षात्मक ह्यसः न्यनः	निगूया जक लिसः	चवकेगु-	२० × २ = ४०
बीहाकःगु च्यागू न्यनाः	खुयका लिसः	चवकेगु	१० × ६ = ६०
		जम्मा	<u>१००</u>

ख] नेपाल भाषाया नाटक साहित्य-विशेष अध्ययन

ग्वाहाःलि ज्वलं-

१. कसाः प्रेमवहादुर (सं)-रत्नेश्वर प्रादुर्भाव (भूमिका) येँ, चवसा-
पासा, ने. सं ५०८५ ।
२. भिक्षु सुदर्शन [सं]-दबू (भूमिका), येँ, हिमान्वल पुस्तक भवन,
ने. सं १०६३
३. हृदय, चित्तधर-महासत्त्वोपाख्यान [छत्वाःखँ ।
४. प्रधान, जुलेन्द्रमान-'नाटक व ध्वया स्वभाव' सितु ।
५. वैद्य, जनकलाल-'नेपाल भाषा नाटकया प्राचीनता' नेपाल भाषा
पत्रिका (तपं पौ) ने. सं १०६४ ।
६. तमोट, काशीनाथ-'नेपाली संस्कृतिमा डबुलिको स्थान' नेपाल
लोक संस्कृति सं. गोष्ठी [२०३५], काठमाडौं, नेपाल राजकीय
प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
७. थापा, हिमांसु थापा-'नेपाली लोक नाट्य परम्परा' नेपाल लोक
संस्कृति सं. गोष्ठी, २०३५, काठमाडौं । नेपाल राजकीय प्रज्ञा
प्रतिष्ठान ।
८. मिश्र, जे.के. -हिण्ट्री अफ मैथली लिटरेचर, भोलम १९७७

९. वैद्य, जनकलाल-राष्ट्रीय अभिलेखालय स्थित नेवारी अभिलेख
ग्रन्थको विवरणात्मक सूचि निर्माण अनुसन्धान परियोजना-प्रति-
वेदन [२०३५]

ग) नेपाल भाषाया गद्य कथानवामक साहित्य (न्यारेटिभ
लिटरेचर)

गवाहाःलि ज्वलं-

१. प्रधान, कृष्णचन्द्र-कीर्ण साहित्यय् वाखं ।
२. शोक्य, मीनबहादुर-ललित विस्वर [भूमिका] ।
३. कसाः, प्रेमबहादुर-शुक बहत्तरी [भूमिका]
४. साय्मि, भरत-बाख समासोचना, कान्तिपुर, पल्पसा साहित्य
ख्यः ।
५. - -मिमलः, [वाखं पी]
६. वैद्य, जनकलाल -नेपाल भाषा बाखं घाः, मलः, ल्याः स्वपलाः व
प्यपलाः, येँ सहित्य धुकू ।
७. व हे-नेपाल भाषाय् उपन्यास, की ल्याः १६७ ।
८. मल्ल, कमलप्रकाश-सिकःमिया स्वाने, (ने. सं १०१६), येँ
नेपाल भाषा परिषद ।
९. साय्मि, धूस्वां- (अन्तर्वार्ता), जः ८ ने. सं १०६८
१०. चित्रकार, जगदीश-पलां चि उपन्यासया, जः ल्याः २
११. तमोट, काशीनाथ-सं. पासा समालोचनपिनि मिखाय्, ने. सं
१०६७ ।

घ) सिद्धिदास अमात्य-विशेष अध्ययन-

गवाहाःलि ज्वलं-

१. - -नेपाल (ऋतु पी) अंक ५ (सिद्धिदास
स्मृति अंक)

२. कसाः, प्रेमबहादुर (सं) सिद्धिदास म्हसीके, (ने. सं १०८७)
३. वैद्य, जनकलाल-सत्य सतिया विवेचना, (ने. सं १०८७), ये च्वसापासा,
४. हृदय-कीर्तु साहित्य (ने सं १०...) ये, नेपाल भाषा परिषद ।
५. श्रेष्ठ, रामभक्त -सिद्धिदास लुमंका, ये: सा:मि, ने. सं १०६७ ।
६. -सिद्धिदास थ:गु मिखाय् व शिवविलास, ने. सं. १०८७ ।
७. वैद्य. जनकलाल- 'नेपाल भाषाया आधुनिकतां जा:गु कवितात', नेपाल भाषा पत्रिका [तपंवी] ने. सं १०६२ पौ ३७
८. सिद्धिदास अमात्यया १०० दँ बुदि बलय् ग्वसा: ग्व:गु नेपाल भाषा व साहित्य दकलय् न्यापांगु विचार गोष्ठीया कार्यपत्रत-
 क. सिद्धिदासया काव्यस- जीवन दर्शन
 ख. सिद्धिदासया काव्य प्रवाह
 ग. सिद्धिदासया काव्य भाषा
९. वैद्य, जनकलाल, - 'सज्जन हृदयाभरण व्वना:', न:लि स्वना (ने. सं. १०८७) ये च्वसापासा ।
१०. प्रधान नर्मदेश्वर- सत्यसती नाटकीयता, सृजना, सान्त्वना प्रकाशन, ने. सं. १०६६ ।
११. वैद्य, जनकलाल- 'नेपाल भाषा बाखं घा:', मल: ल्या: ३-४ ये ।
१२. सिंह, फत्तेबहादुर- 'सिरास बाज्याया लुमन्ति', नेपाल भाषा पत्रिका (तपं वी) ने. सं. १०६३ ।
१३. श्रेष्ठाचार्य, इश्वरानन्द- 'नेपाल भाषा साहित्यय् छपुलु' सितु अंक १२ ।
१४. शर्मा श्यामप्रसाद- सिद्धिदास सच्चिबु बुदिया उपलक्ष्यय् सिद्धिदासया विषयय् छुं खं ' सितु, अंक २२ ।
१५. प्रधान, नर्मदेश्वर- 'सिद्धिदासया सज्जन हृदयाभरणय्' की अंक १७६ ।

१६. भिक्षु, सुदर्शन- लुमंके बहःपि

उ) चित्तधर हृदय-

सन्दर्भ सूचि-

१. ज़िगु भाषाय् की कवि चित्तधर - साहित्यया सुलचां,
जोशी, रत्नध्वज क्रान्तिपुरः ने. भा. प. १०७१ पौ १०७ ।

२. 'हृदय' जुया 'हृदय कथा' : माधवलाल कर्माचार्य, जिगु
मिखाय् साहित्यया छुं - नेपाल भाषा परिषद ११००

३. 'दिलमि' बाखं ब्वने धुंकाः, जनकलाल बैद्य, की, वर्ष ६,
अंक ११ पेज ३,५,७,

४. 'न्हू धाः लिख्यं- जनकलाल बैद्य, मिमल :

५. सुगत सौरमय 'हृदय' - जनक लाल बैद्य, जः व्या ५

६. सुगत सौरभया 'इही' सर्ग - छगू अध्ययन : जनकलाल बैद्य,
जः ल्याः ५

७. सुगत सौरभया 'यशोधरा' सर्ग - छगू अध्ययन : जनकलाल
बैद्य, सितु, ल्या : ५६

८. सुगत सौरमया 'जन्म' सर्ग छगू अध्ययन : जनक लाल बैद्य, जः
ल्याः १०

९. सुगत सौरभ महाकाव्यय्, महाकवि चित्तधर हृदयया वर्णन शैली
छपुलु - नर्मदेश्वर प्रधान की, ल्याः १७३

१०. नेपाल भाषाया आधुनिक निबन्ध जनकलाल बैद्य, जः ल्याः ७ ।

११. चित्तधर 'हृदय' जुया काव्य साधना : काशीनाथ तमोट,
हसला, बुढया २६०० दै क्यंगु लसताय् ।

१२. 'जेल-काल' नेपाल भाषा साहित्य : रामभक्त श्रेष्ठ, नेपाल
भाषा पत्रिका (तपं पौ) ने. सं. १०६४ पौ ५६-६२ ।

१३. महाकवि चित्तधर 'हृदय' - सुन्दरकृष्ण जोशी, बिदेह २
नव वर्ष विशेषांक २०३१ बंशाख १ गते । ललितपुरः बिदेह

कार्यालय ३३५ ज्याउलाखेल पृ - ३८ - ४८ ।

१४. की चित्तधर 'हृदय' - अंला प्रकाशन, ये ।

च) मल्ल कालया नेपाल भाषा साहित्य-
ग्वाहाःलि ज्वलं-

1. Malla, K.P.-Classical Newari Literature-a sketch (forthcoming)
2. Regmi, D.R.-Medieval Nepal pt II (1960).
३. वैद्य, जनकलाल-राष्ट्रिय अभिलेखालय स्थित नेवारी अभिलेख ग्रन्थका त्रिवरणात्मक सूचि निर्माण, अनुसन्धान परियोजना प्रतिवेदन २०३५ ।
४. 'हृदय चित्तधर-कीगु साहित्य (ने सं १०८७) ये', नेपाल भाषा परिषद्
५. रेग्मी, जगदीशचन्द्र-नेपालयन भाग २, काठमाडौं, अफिस अन नेपाल एन्टिक्वेरी ।
६. माली, इन्द्रवहादुर-'मल्ल ईया नेपाल भाषा चिनाखंमित, सितु ल्याः ४४ ।
७. तमोट, कशीनाथ-'नेपाल भाषां पिदंगु नाटक च्चःगु मिति' की (ने. सं १०६५ सकिमिला पुह्लि)
८. लीनहार्ड,सिगफ्रेड-नेवारी गीति उन्जरीया भूमिका ।
९. धर्माचार्य, नेपाल भाषा व ध्वया साहित्य ।
१०. वैद्य, जनकलाल-'नेपाल भाषाया प्राचीन काव्य घाः, की ल्याः १५४
११. " (अन्तर्वार्ता) खेलु इताः ल्याः १ गूगु यल, ललित अध्ययन गोष्ठी तंगल ।
१२. " 'बाखं समालोचना, (ने. सं १०६५) ये' पल्पसा साहित्य ह्यः ।

१३. " नेपाल भाषा नाटकया प्राचीनता' नेपाल भाषा पत्रिका (तपंची) ने. सं १०६४
१४. " 'नेपाल भाषा बाखं घाः' मलः, ल्याः स्वपलाः व प्यपलाः ये, साहित्य धुकू ।
१५. कसाः, प्रेमबहादुर-जीगु नाटक परम्परा' रत्नेश्वर प्राधुर्भा- वया भूमिका ।
16. Mishra, J. K.-History of Maithily Literature.
17. Pandey, Ram Nivas-Literary Heritage of Nepal-K. P. Malla (ed.)
- Oecasional papers in the Humanities and Social Science (Kath, IHASS, 1978)
१८. प्रधान, क्लेन्द्रमान-नेपाल भाषा बाखं साहित्यया इतिहास, कान्तिपुर, चवसापासा, ने. सं. १०६० ।
१९. कसाः, प्रेमबहादुर (सं.)-शुक बहत्तरीया भूमिका, कान्तिपुर, चवसापासा ।

छ) पुनर्जागरण कालया साहित्य-

स्वहाःलि ज्वलं-

१. मल्ल, कमलप्रकाश (सं)-नेपाल भाषाया छदाना सफुया घलः (भूमिका) । ये लय्ताः दबू, केलत्वाः, (ने.सं १०६६)
२. साकोल, बंकुण्ठप्रसाद- बुद्ध धर्म व नेपालभाषा पत्रिका मुना (भूमिका जक)
३. 'हृदय'- जीगु साहित्य, ये, नेपाल भाषा परिषद, (ने.सं १०८७)
४. कसाः, प्रेमबहादुर सं- सिद्धिदास म्हसीके, ये, चवसापासा, ने. सं १०८७ ।
५. -विश्व साहित्यको रूपरेखा (अंग्रेजी, फ्रेन्च व हिन्दी साहित्य इतिहासया पुनर्जागरण अंश जक), काठमाडौं, नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान (वि.सं २०३०) ।
६. श्रेष्ठ, रामभक्त-सिद्धिदास लुमंकाः । येः साःमि, ने.सं १०६७.